

Kuralları Değiştirmek ve Gücü Paylaşmak: *Vampir Avcısı Buffy*'de Avcı Mitinin Yeniden Tanımlanışı

Buket Akgün¹

Abstract

Buffy the Vampire Slayer is a seven-episode TV series broadcasted between 1997-2003 and produced by Joss Whedon as a sequel to the film by the same title produced in 1992. It tells the adventures of Buffy, a high school student--on the following seasons a university student--who learns that she is a Vampire Slayer. In accordance with Robin Wood's statement regarding all horror films, *Buffy the Vampire Slayer* is based on normality, the Monster(s) and the relationship between the two. In the series, normality, that is, the patriarchal capitalist order demonizing the Other, is represented by the family, the school, the police, a secret government organization called the Initiative, and the Watchers Council while the Monsters are represented by vampires and demons as well as Buffy and her friends. As opposed to the early horror narratives, the theme of the series is not to destroy the Monsters, which are the embodiments of extreme suppression, and to protect the order but to bring the order upside down. Just like the relationships in a capitalist order, the relationships between the Slayer and the Watchers Council are based on power, domination, possession and manipulation. Buffy's announcing that she will no longer be taking orders from the Council by saying, "until the next Slayer comes along, they can close up shop" underlines the fact that the Council has financial gain from the Slayer's fight with the evil. Moreover, the Council pays salaries to the Watchers, appointed to train and monitor the Slayers, whereas it expects the Slayer to do her "duty" for free. After all, according to the Slayer Myth, written by the Shadow Men who created the first Slayer and who are the origins of the Watchers Council, "Into each generation a Slayer is born. One girl in all the world, a Chosen One. One born with the strength and skill to fight the vampires, to stop the spread of their evil and the swell of their numbers." Although the definition of the Slayer is reduced to one single function--to fight with evil--in this myth, Buffy proves that she can accomplish much more than that by counselling the "problem" students in her old high school, protecting and teaching the potential Slayers and taking over the legacy of the Guardians from the last of the mystic women who protect the Slayers. Eventually, by

¹ İstanbul Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Öğretim Görevlisi Doktor.

destroying the spell that the Shadow Men cast while creating the first Slayer and deconstructing the Slayer Myth, which is at the same time a male discourse, Buffy shares her power with all potential Slayers. Thus, she obliterates the imbalance of power which this spell/myth had created between woman-man, Slayer-Watchers Council and Slayer-evil.

Öz

Vampir Avcısı Buffy (Buffy the Vampire Slayer), Joss Whedon tarafından, 1992 yapımı aynı adlı filmin devamı niteliğinde yaratılmış ve 1997-2003 yılları arasında yayınlanmış yedi sezonluk bir televizyon dizisidir. Vampir Avcısı olduğunu öğrenen lise--ilerleyen sezonlarda üniversite--öğrencisi bir kız olan Buffy'nin maceralarını anlatır. *Vampir Avcısı Buffy*, Robin Wood'un tüm korku filmlerini kapsayan önermesindeki gibi, normallik, Canavar(lar) ve bu ikisi arasındaki ilişki üzerine kuruludur. Dizide, normalliği, yani Ötekiyi canavarlaştıran ataerkil kapitalist düzeni, aile, okul, kilise, polis ve gizli bir devlet organizasyonu olan İnisiyatif'in yanı sıra, Gözetmenler Konseyi, Canavar(lar)ı ise, vampirlerin ve iblislerin yanı sıra, Buffy ve arkadaşları temsil eder. Dizinin teması, ilk dönem korku anlatılarının aksine, aşırı bastırmanın vücut bulmuş hali olan Canavarların yok edilerek düzenin korunması değil bilakis düzenin alaşağı edilmesidir. Avcı ile Gözetmenler Konseyi arasındaki ilişkiler, tıpkı kapitalist düzendeki ilişkiler gibi, güç, egemenlik, sahiplik ve manipülasyona dayalıdır. Buffy'nin, artık Konseyden emir almayacağını, "Bir sonraki Avcı gelene dek dükkânı kapatabilirler" diyerek ifade etmesi Avcının kötülükle savaşından Konseyin maddi çıkar sağladığının altını çizer. Dahası, Konsey, Avcıları eğitmesi ve denetlemesi için atadığı Gözetmenlere maaş öderken Avcıdan "görev"ini karşılıksız yapmasını bekler. Ne de olsa ilk Avcıyı yaratan ve Gözetmenler Konseyi'nin kökeni olan Gölge Adamlar tarafından yazılan Avcı Mitine göre, "Her nesilde yalnızca bir Avcı doğar. Tüm dünyada tek bir kız. Seçilmiş Kişi. Vampirlerle savaşacak ve kötülüklerinin yayılmasını ve sayılarının çoğalmasını önleyecek güç ve yetenek ile doğmuş kişi." Bu mitte Avcı tanımının, tek bir işleve--kötülükle savaşmaya--indirgenmesine rağmen, Buffy, bundan çok daha fazlasını başarabileceğini, eski lisesindeki "sorunlu" öğrencilere danışmanlık, potansiyel Avcılara koruyuculuk ve öğretmenlik yapmasının yanı sıra, Avcıları koruyan mistik kadınların sonuncusundan, Muhafızlık mirasını devralmasıyla kanıtlar. Nihayetinde, Gölge Adamların ilk Avcıyı yaratırken yaptıkları büyüyü ve aynı zamanda bir erkek söylemi olan Avcı mitinin yapısını bozarak, gücünü tüm potansiyel Avcılarla paylaşır. Böylece bu büyünün/mitin yarattığı kadın-erkek, Avcı-Gözetmenler Konseyi ve Avcı-kötülük arasındaki güç dengesizliğini ortadan kaldırır.

Buffy: Hiçbiriniz, Faith ve benim sahip olduğum güce sahip değilsiniz. Öyleyse, işte bir seçim yapacağınız kısım. Peki ya o güce şimdi sahip olabilseydiniz? Her nesilde yalnızca bir Avcı doğar... binlerce yıl önce ölmüş bir avuç erkek bu kuralı koydu diye. Onlar güçlü erkeklerdi. Bu kadın [Willow] hepsinden daha güçlü. Öyleyse kuralı değiştirelim diyorum. Benim gücüm... bizim gücümüz olmalı diyorum. Yarın, Willow tırpanın özünü kullanarak kaderimizi değiştirecek. Bundan böyle dünyadaki Avcı olabilecek her kız... Avcı olacak. Güce sahip olabilecek her kız... güce sahip olacak... kendisini savunabilecek, savunacak. Avcılar... her birimiz. Seçiminizi yapın. Güçlü olmaya hazır mısınız?2

Vampir Avcısı Buffy (Buffy the Vampire Slayer), Joss Whedon tarafından, 1992 yapımı, aynı adlı filmin devamı niteliğinde yaratılmış ve 1997-2003 yılları arasında yayınlanmış yedi sezonluk hiciv yüklü, fantastik bir korku-komedi dizisidir. Vampir Avcısı olduğunu öğrenen lise--ilerleyen sezonlarda üniversite--öğrencisi bir kız olan Buffy'nin maceralarını anlatır. *Vampir Avcısı Buffy* bir yandan ataerkil kapitalist düzeni eleştirirken diğer yandan düzenin Ötekiyi gözetim, denetim ve baskı altında tutabilmek için yarattığı hiyerarşik yapıyı söker. Böylelikle, ataerkil kapitalist söylemin dayattığı kuralları değiştirir.

Korku anlatıları, Robin Wood'un tanımına göre, normallik, Canavar ve bu ikisi arasındaki ilişki üzerine kuruludur.³ *Vampir Avcısı Buffy* adlı

² Buffy: None of you have the power that Faith and I do. So here's the part where you make a choice. What if you could have that power... now? In every generation, one slayer is born... because a bunch of men who died thousands of years ago made up that rule. They were powerful men. This woman is more powerful than all of them combined. So I say we change the rule. I say my power... should be our power. Tomorrow, Willow will use the essence of the scythe to change our destiny. From now on, every girl in the world who might be a slayer... will be a slayer. Every girl who could have the power... will have the power... can stand up, will stand up. Slayers... every one of us. Make your choice. Are you ready to be strong? Joss Whedon, yön., "Chosen," *Buffy the Vampire Slayer* ["Seçilmiş," *Vampir Avcısı Buffy*], WB Television Network, 10 Mart 1997 - 20 Mayıs 2003. Tüm İngilizce kaynaklı alıntılar tarafımdan çevrilmiştir.

³ Robin Wood, "An Introduction to the American Horror Film," *Movies and Methods* ["Amerikan Korku Filmine Giriş," *Filmler ve Yöntemler*], 2. Cilt, ed. Bill Nichols (Berkeley: California UP, 1985) 204.

dizide, “normal”liği, yani Ötekiyi canavarlaştıran düzeni, aile, okul, kilise, polis, Vampir Avcılarını ve potansiyel Avcıları arayıp bularak onları eğitip denetleyen Gözetmenler Konseyi, ve vampirleri ve iblisleri yakalayıp denek olarak kullanan İnisiyatif adlı bir devlet organizasyonu temsil eder. Canavar(lar)ı ise, vampirlerin ve iblislerin yanı sıra, Buffy ve ona yardımcı olan arkadaşlarının oluşturduğu Scooby Çetesi. *Vampir Avcısı Buffy*, ilk dönem korku anlatılarının aksine, aşırı bastırmanın vücut bulmuş hali olan canavarların yok edilerek düzenin korunması üzerine kurulu değildir. Dizide, düzeni temsil eden otorite figürlerinin görüşlerinin aksine, tüm canavarlar, yani Öteki, ortadan kaldırılması gereken birer tehdit unsuru olarak yansıtılmaz. Hatta “normal”lik ile Öteki arasındaki çizginin bulanıklaştırılmasının en göze çarpan örnekleri arasında Scooby Çetesi’nde iki vampir (Angel ve Spike), bir eski intikam iblisi (Anya), iki lezbiyen cadı (Willow ve Tara) olmasının yanı sıra altıncı sezonun başında Buffy’nin dirilmesi ve mezarından dışarı vampir gibi tabutunu parçalayıp toprağı kazarak çıkması sayılabilir.

Burjuva ideolojisini temsil eden aile, okul, kilise, polis, Gözetmenler Konseyi ve İnisiyatif, Ötekiyle--hem vampirler ve iblislerle hem Buffy ve Scooby Çetesi’yle--Roland Barthes’ın *Mitolojiler*’de örneklediğı gibi üç şekilde başa çıkmaya çalışır: Ötekiyi görmezden gelerek varlığını reddeder, Ötekiyi kendine benzeterek kendi çıkarları doğrultusunda kullanır veya Ötekiyi ortadan kaldırır.⁴ Aileler, okul ve polis Sunnydale’deki vampir ve iblisleri görmezden gelerek onların varlıklarını reddederler. Konsey, Gözetmenleri ve Avcıları, İnisiyatif ise canavarları tehlikesiz hale getirerek onları kendine uydurur (asimile eder) ve kendi çıkarları doğrultusunda kullanır. Ötekiyi aynılaştıramazlarsa ya da kendi çıkarları doğrultusunda kullanamayacaklarını anlarsa kendileri için tehdit oluşturacağını düşünerek ortadan kaldırmaya çalışırlar. Konsey, Giles’ın Gözetmenlik görevine Buffy ile duygusal bir bağ kurduğı için son verir ve öteki Avcı Faith’i, vampir sanarak yanlışlıkla bir insanı öldürdüğü için, öldürtmeye kalkar. Benzer şekilde, İnisiyatif’in başındaki Profesör Margaret Walsh, çok soru sorduğı için Buffy’yi tehdit olarak görür ve onu tuzağı düşürerek öldürtmeyi dener ama başaramaz. Ancak, Giles, Buffy ve Faith söz konusu olunca başarısız olan Konsey, yeni Gözetmen Wesley ve yeni Avcı Kendra’yi

⁴ Roland Barthes, *Mythologies* [*Mitolojiler*], çev. Annette Lavers (ABD: Hill and Wang) 151.

sözünden çıkmayan birer kuklaya dönüştürmeyi başarır. Giles, Buffy ile tanıştıktan sonra ona Konsey tarafından Avcının eğitiminin bir parçası olarak verilen el kitabını vermeye gerek duymadığını söyler. Öte yandan, Avcının El Kitabı ve diğer tüm metinleri ezberleyen Kendra, tekniği Buffy'ninkinden daha iyi hatta kusursuz olmasına rağmen, yaratıcı zekasını kullanmayı beceremez ve Drusilla tarafından hipnotize edilerek öldürülür. Konseyin Kendra'nın beynini yıkadığı düşünülürse mecazi anlamda onu hipnotize ederek öldüren Konseyin ta kendisidir.

Avcı ile Gözetmenler Konseyi arasındaki ilişkiler, tıpkı kapitalist düzendeki insan ilişkileri gibi, güç, egemenlik, sahiplik ve manipülasyona dayalıdır. Buffy, tarihteki ilk Gözetmenler olan Gölge Adamlar ile karşılaştığında, İlk Avcının nasıl yaratıldığını--zincirlenerek zorla bir canavarla birleştirildiğini--görür. "O kızın ırzına geçmişsiniz!"⁵ diyerek kendisine önerilen daha fazla gücü reddetmekle kalmaz, Gölge Adamların erkekliğini ve otoritesini temsil eden asalarını kırarak onları güçsüz kılar. Buffy on sekiz yaşına basınca Konseyin emri üzerine Giles'in Buffy'yi hipnotize ederek koluna onu güçsüz kılacak bir sıvı enjekte etmesi aynı şekilde sembolik bir ırza geçme olarak yorumlanabilir.⁶ Konseyin on sekiz yaşına gelen her Avcıya uyguladığı test--onu güçsüzleştirip, korumasız bir şekilde kadim ve güçlü bir vampirle aynı eve hapsedmek ve fiziksel güçlerinin yanı sıra zekasını, hayal gücünü ve özgüvenini kanıtlanmasını beklemek--aslında İnisiyatif'in başkanı olan Profesör Walsh'un Buffy'yi öldürtme planından farksızdır. Giles, Konseyin emirlerine karşı gelerek Buffy'ye gerçeği açıklamakla kalmaz, testten sağ kurtulabilmesi için ona yardım da eder. Böylece, Konseye değil Buffy'ye sadık olduğunu kanıtlar ve Konseyden atılır.

Ayrıca, Buffy'nin, artık Konseyden emir almayacağını, "Bir sonraki Avcı gelene dek dükkanı kapatabilirler"⁷ diyerek ifade etmesi Avcının kötülükle savaşından Konseyin maddi çıkar sağladığının altını çizer. Konsey, Gözetmenlere aylık maaş bağlarken Avcıdan "görev"ini karşılıksız yapmasını bekler. Marx'ın *Kapital*'de bahsettiği artı-değer kavramına göre

⁵ Whedon, yön., "Get It Done," *Buffy the Vampire Slayer* ["Yaptır," *Vampir Avcısı Buffy*].

⁶ Bkz. Whedon, yön., "Helpless," *Buffy the Vampire Slayer* ["Çaresiz," *Vampir Avcısı Buffy*].

⁷ Whedon, yön., "Graduation Day, Part 1," *Buffy the Vampire Slayer* ["Mezuniyet Günü, Bölüm 1," *Vampir Avcısı Buffy*].

Buffy kendisi için hiç değer üretmez; kapitalist Konsey için artı-değer üretir. Buffy'nin Gözetmeninin gözetim ve denetimindeki eğitimi ve canavarlarla savaşıması artı-emek zamanı, bu zaman içerisindeki çalışması ise artı-emektir. Bu durumda, Konsey-Gözetmen ilişkisi ücretli emeğe, Konsey-Avcı ilişkisi ise köle emeğine dayanır.⁸

Dahası, İlk Avcıyı yaratan ve Gözetmenler Konseyi'nin kökeni olan Gölge Adamlar tarafından yazılan Avcı miti, Avcının tanımını tek bir işleve indirger: "Her nesilde yalnızca bir Avcı doğar. Tüm dünyada tek bir kız. Seçilmiş Kişi. Vampirlerle savaşacak ve kötülüklerinin yayılmasını ve sayılarının çoğalmasını önleyecek güç ve yetenek ile doğmuş kişi."⁹ Böylece, Buffy'nin yalnızca asli değil yegane görevini yerine getirdiği öne sürülerek, köle emeğine dayalı Konsey-Avcı ilişkisi meşrulaştırılır. Ancak, Hélène Cixous, "Medusa'nın Gülüşü" adlı makalesinde "Kadın şimdiye kadar hep erkek söyleminin 'içerisinde' işlev gördüyse, ... artık bu 'içerisinde'yi yerinden çıkarmasının, patlatmasının, tersine çevirmesinin ve ele geçirmesinin; kendisine ait kılmasının ... zamanı gelmiştir"¹⁰ der. Buna benzer olarak Buffy, yalnızca Konseye başkaldırmakla kalmaz Konseyin kökeni olan Gölge Adamların İlk Avcıyı yaratırken yaptıkları büyüü ve aynı zamanda bir erkek söylemi olan Avcı mitinin yapısını bozarak, Konseyin kötülükle savaşırken kullandığı bir araç olmaktan çok daha fazlasını başarabileceğini, mezuniyet balosunda son sınıf öğrencileri tarafından Sınıf Koruyucusu seçilerek, eski lisesindeki "sorunlu" öğrencilere danışmanlık, potansiyel Avcılara koruyuculuk ve öğretmenlik yaparak ve Avcıları koruyan mistik kadınların sonuncusu olan Muhafızdan, bu mirası devralarak kanıtlar.

Ayrıca, yapısökücülük çift-kutupların kuşatmasını alt üst eder. Mary Poovey'nin "Feminizm ve Yapısökücülük" adlı makalesinde açıkladığı gibi

⁸ Bkz. Karl Marx, *Capital: a critical analysis of capitalist production* [*Kapital: kapitalist üretimin eleştirel bir incelemesi*], ed. Friedrich Engels, çev. Samuel Moore, Edward Bibbins Aveling ve Ernest Untermann (Şikago: C.H. Kerr & Company, 1912) 241.

⁹ Bkz. *Vampir Avcısı Buffy'nin* her bölümünün başında anlatıcının tekrarladığı Vampir Avcısı miti. "Into each generation a Slayer is born. One girl in all the world, a Chosen One. One born with the strength and skill to fight the vampires, to stop the spread of their evil and the swell of their numbers."

¹⁰ Hélène Cixous, "The Laugh of the Medusa," *The newly born woman* ["Medusa'nın Gülüşü," *Yeni doğmuş kadın*], Hélène Cixous and Catherine Clément, çev. Betsy Wing (Londra: I.B.Tauris, 1996) 95.

yapısökücülük sayesinde ikili yapının yapay olduğu ortaya çıkınca “ ‘güç’ (ve kimliği) yeniden düşünebilir ... çeşitli kadın gruplarının řu anda kullandıkları gücü anlayıp en iyi şekilde değerlendirebilir ve birleşmiş bir iktidar grubunun ‘malı’ gibi görünen (ancak aslında öyle olmayan) gücün sınırlandırmalarını ortaya çıkarabiliriz.”¹¹ Benzer şekilde, Buffy, Avcı mitinin yapısını sökerek gücünü tüm potansiyel Avcılarla paylaşır ve böylece söz konusu büyüün ve mitin yarattığı kadın-erkek, Avcı-Gözetmenler Konseyi ve Avcı-kötülük çift-kutuplarını ve aralarındaki güç dengesizliğini ortadan kaldırır. Özellikle Caleb’in, kendisi ve İlk Kötü gibi ataerkil otoriteyi temsil eden Konseyi ortadan kaldırmasıyla ön plana çıkan, erkekler arasındaki güç çekişmesinin aksine Buffy gücünü tüm potansiyel Avcılarla paylaşmaya hazırdır. Buffy’nin, İlk Kötünün vampir ordusuyla savaşırken yaralanıp yere düşünce hiç tereddüt etmeden son Muhafızdan aldığı tırpanı Faith’e vererek bir anlamda komutanlığı ona devretmesi de Avcılar arasındaki bu güç paylaşımını sergiler. Daha sonra Faith tırpanı, eskiden potansiyel ancak Willow’un büyüü sayesinde artık Avcı olan Rona’ya devreder. Buffy toparlanıp ayağa kalkınca Rona tırpanı ona geri verir. Rona’nın önceki bölümlerde Buffy’nin otoritesinden rahatsız olması göz önünde bulundurulursa Buffy ayağa kalkınca Rona’nın tırpanı ona geri vermesinin dolayısıyla Buffy’nin liderliği kabul etmesinin önemi daha iyi anlaşılır. Buffy gücünü potansiyel Avcılarla paylaşarak ona olan inanç ve desteklerini geri kazanır.

Buffy, dünyayı kurtarmak için kendi hayatını feda edip öldükten sonra dirilerek, farkında olmadan Avcı mitini çürütür. İlk sezonun sonunda Efendi tarafından öldürölüp Xander’ın suni teneffüsüyle hayata dönse dahi bunu bilmeyen Konsey potansiyel Avcılardan birini, Kendra’yı Avcı olarak atar. Böylece, mite göre her nesilde yalnızca bir Avcı olması gerekirken, tarihte ilk defa aynı anda iki Avcı birden olur. Kendra’nın ölümünden sonra Avcı olan Faith’in sihirli bir alet kullanarak Buffy ile kendisinin bedenlerini değiştirdiği “Kimsin Sen?”¹² adlı bölüm iki Avcının etkileşiminin doğurduğu olumlu sonuçları ortaya serer. Faith, Buffy’nin bedenini çalarak Meksika’ya kaçmak üzereyken havaalanındaki televizyonda gördüğu bir haber üzerine

¹¹ Mary Poovey, “Feminism and Deconstruction,” *Feminist Studies* [“Feminizm ve Yapısökücülük,” *Feminist Çalışmalar*] 14.1 (Bahar 1988): 59.

¹² Bkz. Whedon, yön., “Who Are You?” *Buffy the Vampire Slayer* [“Kimsin Sen?” *Vampir Avcısı Buffy*].

vampirler tarafından rehin tutulan bir kilise dolusu insanı kurtarmak için Sunnydale'e geri döner. Kısa bir süreliğine de olsa Buffy'nin bedeninde Buffy'nin hayatını yaşamak Faith'te görev ve etik kavramlarının yerleşmesine önyak olur. Öte yandan, Faith, Buffy'ye kanuna uymak zorunda olmadıklarını, Avcıların kanun olduğunu söylerken¹³ gücünü kötüye kullanmaya eğilimli olduğunu sergilemekle birlikte, Buffy'nin Gözetmenler Konseyi'ne başkaldırmasını tetikler. Joss Whedon, Faith'in, "inanç" anlamına gelen adının aksine, Avcıların inandığı pek çok şeyi sorguladığını ve "Buffy'nin daha olgun hali"¹⁴ olduğunu söyler. Faith'in Buffy üzerindeki etkisinin kalıcılığı, Buffy'nin kendi bedenine kavuştuktan sonraki bölümlerde bile Faith'in vazgeçilmezi olan deri pantolonlar, askılı koyu renk tişörtler giymeye ve koyu renk göz makyajı yapıp kırmızı tonlarında ruj sürmeye devam etmesiyle vurgulanır.

Gözetmenler Konseyi'nin, Avcılara ve potansiyel Avcılara onları eğitmesi ve denetlemesi için birer Gözetmen ataması Foucault'nun *Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu*'nda Mettray hapishanesindeki şefler ve yardımcılar için anlattıklarına benzer: "görevleri söz dinleyen ve yetenekli bedenler ortaya çıkarmaktı; her gün dokuz ilâ on saatlik çalışma saatlerini (gerek atölyede gerek sahada) denetlerlerdi ... Eğitime sürekli gözetim ... [ve] değerlendirme eşlik ederdi."¹⁵ Foucault'nun *Deliliğin Tarihi*'nde bahsettiği üzere muhafızların mahkumları, müdürün ise tüm kurumu gözetmesi¹⁶ gibi, Gözetmenler, Avcıları ve potansiyel Avcıları, Konsey ise hepsini birden gözetim altında tutar ve yine Foucault'nun *Disiplin ve Ceza*'da vurguladığı gibi böylelikle üzerlerindeki otoritesini ve gücünü korur.¹⁷ Konsey, Avcıları gözetleyip denetlerken, İnisyatifin başındaki Profesör Walsh da emri altındaki askerleri gizli kameralarla 7/24 gözetim

¹³ Whedon, yön., "Consequences," *Buffy the Vampire Slayer* ["Sonuçlar," *Vampir Avcısı Buffy*].

¹⁴ Joss Whedon, Harvard Secular Society ve Harvard'daki Humanist Chaplaincy'nin sponsorluğundaki Üçüncü Yıllık 2009 Kültürel Hümanizm Alanında Yaşam Boyu Başarı Ödülü'nü Kabul Konuşması, 10 Nisan 2009, <http://forum.wgbh.org/lecture/joss-whedon-cultural-humanist>, 13 Eylül 2009.

¹⁵ Michel Foucault, *Discipline and Punish: The Birth of the Prison* [*Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu*], 2. Basım (ABD: Vintage, 1995) 294.

¹⁶ Michel Foucault, *History of Madness* [*Deliliğin Tarihi*], çev. Jean Khalifa (New York: Routledge, 2006) 429.

¹⁷ Foucault, *Discipline and Punish* [*Disiplin ve Ceza*] 137.

ve denetim altında tutar. Zoe-Jane Playden, Buffy'nin "Giles ile ilişkilerinin başlangıcında, tam olarak buna benzer bir gözetim düzenlemesini açıkça"¹⁸ reddetmesine işaret eder ki zaten Giles'ın Gözetmen günlüğüne Buffy ile ilgili olarak düştüğü ilk not, onun "inatçı ve haddini bilmez"¹⁹ olmasıdır. Ayrıca, Gözetmenler Konseyi ve atadığı Gözetmenlerin etkin olarak hiç bir şey yapmadıklarının altını çizmek gerekir. Başta Buffy olmak üzere Scooby Çetesi üyeleri Giles'ın gözetmen olarak geleneksel rolünün oturup seyretmek olduğunu söyleyerek onunla dalga geçerler.

Buffy'nin dizi ilerledikçe ataerkil kapitalist düzeni temsil eden Konseyin dayattığı medeniyetten daha eski kurallara baş kaldırarak kendi etik kurallarını ortaya koyması "Büyüme"²⁰ ve "Mezuniyet Günü"²¹ gibi bazı sezon finali isimlerine de yansır. Wesley sonunda Buffy'nin Konseyi tümenden reddetmesini bir isyan olarak nitelendirirken, Buffy bunu mezuniyet olarak görür.²² Her ne kadar, Konsey Başkanı Quentin, Avcının sadece kötülükle savaşmak için kullandıkları bir araç olduğunu, Avcıların değiştiğini--öldüğünü--ancak kendilerinin var olmaya devam ettiklerini iddia etse de, Buffy, Avcı olmadan Gözetmenlerin ancak tiyatro izleyebileceklerini, dolayısıyla Buffy onlardan emir almayı ve onlar için çalışmayı reddedince varoluş nedenlerinin kalmadığını açıklar.²³ Buna paralel olarak, Roz Kaveney, yedi sezon boyunca tüm yaşadıklarının Buffy'yi doğru kararı verecek şekilde eğittiğini²⁴ söyler ve Buffy'nin diğer Avcılardan daha uzun yaşamasının nedenini dizideki "aile, arkadaşlar ve

¹⁸ Zoe-Jane Playden, "What you are, what's to come: Feminisms, citizenship and the divine in Buffy," *Reading the Vampire Slayer* ["Nesin, neler olacak: Buffy'de feminizm, vatandaşlık ve kutsallık," *Vampir Avcısını Okumak*], 2. Basım, ed. Roz Kaveney (Londra: Tauris Parke, 2004) 174.

¹⁹ Whedon, yön., "Bad Girls," *Buffy the Vampire Slayer* ["Kötü Kızlar," *Vampir Avcısı Buffy*].

²⁰ Bkz. Whedon, yön., "Becoming, Part 1" ve "Becoming, Part 2," *Buffy the Vampire Slayer* ["Büyüme, Bölüm 1" ve "Büyüme, Bölüm 2," *Vampir Avcısı Buffy*].

²¹ Bkz. Whedon, yön., "Graduation Day, Part 1" ve "Graduation Day, Part 2," *Buffy the Vampire Slayer* ["Mezuniyet Günü, Bölüm 1" ve "Mezuniyet Günü, Bölüm 2," *Vampir Avcısı Buffy*].

²² Whedon, yön., "Graduation Day, Part 1," *Buffy the Vampire Slayer* ["Mezuniyet Günü, Bölüm 1," *Vampir Avcısı Buffy*].

²³ Whedon, yön., "Checkpoint," *Buffy the Vampire Slayer* ["Denetim Noktası," *Vampir Avcısı Buffy*].

²⁴ Roz Kaveney, "She saved the world. A lot: An introduction to the themes and structures," *Reading the Vampire Slayer* ["Dünyayı kurtardı. Pek çok defa: Temalara ve yapılara giriş," *Vampir Avcısını Okumak*], 2. Basım, ed. Roz Kaveney (Londra: Tauris Parke, 2004) 43.

otoriteye karşı radikal kuşkuculuğa²⁵ bağlar. Benzer şekilde, Spike Buffy'nin her Avcı gibi ölüm arzusu olduğunu ancak onu bu dünyaya bağlayan ailesi ve arkadaşları sayesinde bu kadar uzun yaşadığını açıklar.²⁶ Dahası, Scooby Çetesi üyelerinin geçici olarak hafızalarını kayb ettikleri bölümde²⁷ Buffy kendisine, Joan ismini verir. Fransız, askerî lider Jan Dark'ı (Joan of Arc) akla getiren bu isim, aynı zamanda Spike'ın Buffy'nin acıya bağımlılığını ve kendi hayatını feda etmeye hazır olmasını gözlemlemesiyle²⁸ örtüşür. Yukarıda bahsedildiği gibi ilk sezonun sonunda dünyayı kurtarabilmek için kendi hayatını feda eden Buffy, beşinci sezonun sonunda, başka bir boyuta açılan geçiti kapatarak hem dünyayı hem de, aslında bu geçiti kapamaya yarayan bir anahtar olan ama keşişlerin insan formuna sokarak Buffy'ye kız kardeşi olarak yolladıkları, Dawn'un, hayatını kurtarabilmek için bir kere daha kendi hayatını feda eder. Buffy ile Jan Dark arasındaki benzerlikler arasında askerî liderlik, geleceğe dair uyarı niteliğinde görüşler/rüyalar, cadı/kafir oldukları için diri diri yakılarak öldürülmeye çalışılmaları yer alır. Ancak Buffy diri diri yakılmaktan kurtulurken, Jan Dark kurtulamamıştır.

Düzeni temsil eden otorite figürleri, Ötekiyle her ne şekilde başa çıkmaya çalışırsa çalışsınlar, dizi ilerledikçe gerek görevlerini yerine getiremedikleri gerekse işlevlerini yitirdikleri için ortadan kaybolurlar ya da öldürülürler. Buna paralel olarak, Wood, sisteme meydan okumanın, ancak sistemin kaçınılmaz olarak parçalanması halinde mümkün olduğunu öne sürer.²⁹ Sunnydale'de vampirler ve iblislerle ilgili olan biten her şeyden haberi olmasına rağmen tüm bunları ört bas etmeyi ve gerçekleri çarpıtmayı seçen polis gibi Buffy'nin annesi Joyce da, Buffy ona Avcı olduğunu açıklayana kadar, kızının her gece penceresinden dışarı çıkıp eve sabaha karşı üstü başı yara bere ve kan içinde geri gelmesini görmezden

²⁵ A.e. 54.

²⁶ Whedon, yön., "Fool for Love," *Buffy the Vampire Slayer* ["Aşk Budalası," *Vampir Avcısı Buffy*].

²⁷ Bkz. Whedon, yön., "Tabula Rasa," *Buffy the Vampire Slayer* ["Tabula Rasa," *Vampir Avcısı Buffy*].

²⁸ Bkz. Whedon, yön., "Normal Again," *Buffy the Vampire Slayer* ["Tekrar Normal," *Vampir Avcısı Buffy*].

²⁹ Wood, a.g.e. 197.

gelir. Hatta bir bölümde,³⁰ Joyce, bir büyü'nün etkisi altında kalınca, Okültizme Karşı Anneler adlı bir dernek kurarak işi Buffy, Willow ve okul arkadaşları Amy'yi cadı oldukları gerekçesiyle kazıkta diri diri yakmaya varacak kadar ileri götürür. Joyce, beşinci sezonda³¹ beyin tümöründen ölür. Buffy'nin babası Hank Summers ise, Buffy'nin anne ve babası boşandığından, Los Angeles'ta yaşar ve dizinin ilk sezonlarında bir kaç kez görünür. Daha sonra sekreteriyle İspanya'ya gittiğini öğreniriz ve bir daha kendisinden haber alınamaz. Sunnydale Lisesi müdürlerinden Flutie ve Snyder sırasıyla sırtlan-öğrenciler ve dev bir yılan dönüşen Belediye Başkanı tarafından yenilerek öldürülürler. Dev bir yılan dönüşen Belediye Başkanı'nı ise Buffy ve Giles kütüphaneye döşedikleri dinamitlerle havaya uçururlar. Faith'in ilk Gözetmeni onun gözleri önünde kadim bir vampir tarafından öldürülür. İkinci Gözetmeni olduğunu iddia eden, Gwendolyn Post ise, aslında, kara sanatlarla uğraştığından Konseyden atılmıştır. Faith'i, Myhnegon Eldivenini ele geçirebilmek için kandırır ve kullanır. Ancak, Buffy, Post'un Myhnegon Eldivenini taktığı kolunu koparınca, artık eldivene sahip olmayan Post eldiveni kullanarak oluşturduğu bir yıldırımın çarpmasıyla ölür. Giles'in yerine atanan yeni Gözetmen Wesley ise, Buffy, Konsey için çalışmayı reddettikten sonra, işsiz kaldığı için İngiltere'ye geri döner. İlk Kötü'nün emirlerini yerine getiren papazlıktan çıkarılmış Caleb, önce teker teker potansiyel Avcıları ve Gözetmenlerini öldürür. Sonra, Konsey binasını, o sırada toplantıda olan tüm üyelerle birlikte, havaya uçurur. Caleb, papazlıktan çıkarılmadan ve İlk Kötü ile bir araya gelmeden önce de bir seri katildir. Cinselliklerinden dolayı, İncil'e göre "kirli" olduklarını savunarak, pek çok kızı öldürmüştür. Buffy, Caleb'ı hayalarına saptığı tırpanla ortadan ikiye bölerek öldürür. Son olarak, İnisiyatif'in başındaki Profesör Walsh ise ironik olarak kendi yarattığı insan-robot-canavar, Adam, tarafından öldürülür. Sağ kalmayı başaran otorite figürleri, düzeni değil Ötekiyi temsil eden Vampir Avcısı Buffy'ye inanmış ve onun yanında savaşmayı seçmişlerdir. Biri, Avcıya baba şefkati beslediği için Konsey tarafından görevinden alınan, Buffy'nin eski Gözetmeni Rupert

³⁰ Bkz. Whedon, yön., "Gingerbread," *Buffy the Vampire Slayer* ["Zencefilli Kurabiye," *Vampir Avcısı Buffy*].

³¹ Bkz. Whedon, yön., "I Was Made to Love You," *Buffy the Vampire Slayer* ["Seni Sevmek İçin Yaratılmışım," *Vampir Avcısı Buffy*].

Giles. Diğeri, adını ünlü, korku filmi eleştirmeninden alan, eski bir Vampir Avcısının oğlu ve yeni Sunnydale Lisesi müdürü Robin Wood.

Vampir Avcısı Buffy, dizi olmakla birlikte, Wood'un kıyamet korku filmleri tanımlamasına uymaktadır. Wood'a göre "'kıyamet' korku filmi, açıkça, umutsuzluk ve olumsuzluk ifade eder, yine de bu umutsuzluğun progresif (ilerici) olduğu iddia edilebilir: 'kıyamet', metafizik (dünyanın sonu) olarak temsil edildiği zaman bile genel anlamda sosyal/politik (son derece belirgin ataerkil kapitalizm dünyasının sonu) olarak yeniden tanımlanabilir."³²*Vampir Avcısı Buffy*'nin sezon finali düşünülürse, Sunnydale şehri Cehennem Ağzının üstüne çökerek yok olur. İlk Kötünün emri üzerine Konsey binasının havaya uçurulmasıyla birlikte Konseyin temsil ettiği ataerkil sömürünün yok olması gibi Sunnydale şehriyle birlikte kapitalizmi temsil eden her şey yok olur: alışveriş merkezi, Starbucks... Xander'ın "Dünyayı kurtardık" cümlesini Willow düzeltir: "Dünyayı değiştirdik."³³

Kaynakça

- Barthes, Roland. *Mythologies [Mitolojiler]*. Çev. Annette Lavers. ABD: Hill and Wang, 1981.
- Cixous, Hélène. "The Laugh of the Medusa." *The newly born woman ["Medusa'nın Gülüşü." Yeni doğmuş kadın]*. Hélène Cixous and Catherine Clément. Çev. Betsy Wing. Londra: I.B.Tauris, 1996.
- Foucault, Michel. *Discipline and Punish: The Birth of the Prison [Disiplin ve Ceza: Hapishanenin Doğuşu]*. 2. Basım. ABD: Vintage, 1995.
- . *History of Madness [Deliliğin Tarihi]*. Çev. Jean Khalifa. New York: Routledge, 2006.
- Kaveney, Roz. "She saved the world. A lot: An introduction to the themes and structures." *Reading the Vampire Slayer ["Dünyayı kurtardı. Pek çok defa: Temalara ve yapılarla giriş." Vampir Avcısını Okumak]*. 2. Basım. Ed. Roz Kaveney. Londra: Tauris Parke, 2004. 1-82.
- Playdon, Zoe-Jane. "What you are, what's to come: Feminisms, citizenship and the divine in Buffy." *Reading the Vampire Slayer ["Nesin, neler olacak: Buffy'de feminizm, vatandaşlık ve kutsallık Vampir Avcısını Okumak]*. 2. Basım. Ed. Roz Kaveney. Londra: Tauris Parke, 2004. 156-194.
- Poovey, Mary. "Feminism and Deconstruction." *Feminist Studies ["Feminizm ve Yapısökücülük." Feminist Çalışmalar]* 14.1 (Bahar 1988): 51-65.

³² Wood, a.g.e. 215.

³³ Whedon, yön., "Chosen," *Buffy the Vampire Slayer* ["Seçilmiş," *Vampir Avcısı Buffy*].

- Marx, Karl. *Capital: a critical analysis of capitalist production* [*Kapital: kapitalist üretimin eleştirel bir incelemesi*]. Ed. Friedrich Engels. Çev. Samuel Moore, Edward Bibbins Aveling ve Ernest Untermann. şikago: C.H. Kerr & Company, 1912.
- Whedon, Joss, yön. *Buffy the Vampire Slayer* [*Vampir Avcısı Buffy*]. WB Television Network. 10 Mart 1997 - 20 Mayıs 2003.
- Whedon, Joss. Harvard Secular Society ve Harvard'daki Humanist Chaplaincy'nin sponsorluğundaki Üçüncü Yıllık 2009 Kültürel Hümanizm Alanında Yaşam Boyu Başarı Ödülü'nü Kabul Konuşması. 10 Nisan 2009. <http://forum.wgbh.org/lecture/joss-whedon-cultural-humanist>. 13 Eylül 2009.
- Wood, Robin. "An Introduction to the American Horror Film." *Movies and Methods* ["Amerikan Korku Filmine Giriş." *Filmler ve Yöntemler*]. 2. Cilt. Ed. Bill Nichols. Berkeley: California UP, 1985. 195-220.

İstanbul Üniversitesi Yayın No: 5055

ISBN No: 978-975-404-907-7 İçindekiler

**1. KORKU ANLATILARI KONFERANSI:
YAZINSAL VE/VEYA GÖRSEL
VAMPİR ANLATILARI**

2-3 Kasım 2009

**İstanbul Üniversitesi
İngiliz Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**

**İletişim Fakültesi Konferans Salonu
Beyazıt, İstanbul**

Editör: Buket Akgün

İstanbul, 2012

İçindekiler

Giriş Prof. Dr. Esra Melikoğlu	1
Zenci Dracula Los Angeles'da: <i>Blacula</i>'da Kimlik ve İdeoloji Ar. Gör. Dr. Sinem Yazıcıoğlu	11
Dracula'nın Öpücüğü: Coppola'nın Byronic Kahramanı Vlad Dracula Ar. Gör. Özlem Karadağ	23
Kuralları Değiştirmek ve Gücü Paylaşmak: <i>Vampir Avcısı Buffy</i>'de Avcı Mitinin Yeniden Tanımlanışı Öğr. Gör. Dr. Buket Akgün.....	33
<i>Moonlight, Twilight</i> ve <i>True Blood</i>: Yeni Çağın Akliselim Vampirleri Öğr. Gör. Züleyha Çetiner.....	47
Fa Anahtarı: Rock Müzikte Vampir İmgesi Yard. Doç. Dr. şebnem Sunar Ar. Gör. Dr. F. Zeynep Bilge Zeynep şahintürk	59